

**แนวทางการป้องกันตนเองของประชาชนในการลดสภาวะเสี่ยง
จากปัญหาความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ : กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา**
**People's Ways of Self Protection in Reducing Risks from Conflicts of the Three
Southern Border Provinces : A Case Study of Muang Songkhla**

สมศักดิ์ ปลดทองส้ม^{1*}

Somsak Prodthongsom^{1*}

¹*ดำเนินการ นักศึกษาศิลปศาสตร์มหัมพิท มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา อำเภอเมือง
จังหวัดสงขลา 90000

¹*Police Senior Sergeant Major., A master degree student of Arts Program in Development
Strategy, Songkhla Rajabhat University, Muang, Songkhla. 90000

ผู้นิพนธ์ประสานงาน : หมายเลขอุตสาหกรรม 08-1895-1433, 08-1766-3452

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาแนวทางการป้องกันตนเองในการลดสภาวะเสี่ยงจากปัญหาความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ทุกคนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้วยความร่วมมือจากประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ใช้วิธีการเชิงคุณภาพในการศึกษา เช่น การศึกษาเอกสาร (content analysis) การสังเกต (observation) และการสัมภาษณ์ เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (semi structured in-depth interview) กับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน ที่ถูกเลือกอย่างเฉพาะเจาะจง 3 กลุ่มคือ (1) ผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง (2) เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ และ (3) องค์กรภาครัฐและเอกชนอื่น ๆ โดยทำการศึกษาในพื้นที่ 4 ชุมชน ใน 3 ตำบลที่ล่อแหลมต่อการเลี้ยงภัยที่อยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา คือ (1) ชุมชนเก้าเสียง (2) ชุมชนเตาอิฐ (ตำบลบ่ออย่าง) (3) ชุมชนทุ่งหวัง (ตำบลทุ่งหวัง) และ (4) ชุมชนพะวง (ตำบลพะวง) มีระยะเวลาการศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2551-2552

ผลการศึกษาพบว่าพื้นที่ดังกล่าวในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลาได้รับผลกระทบจากปัญหาความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีหลักฐานปรากฏชัดว่าเหี่ยอที่ได้รับความรุนแรงในพื้นที่ดังกล่าว ส่วนใหญ่เป็นประชาชนผู้บริสุทธิ์ ดังนั้นประชาชนต่างต้องห่วงเหลือร่วมมือกันหาทางป้องกันแก้ไข โดยแนวทางป้องกันตนเองที่ลดสภาวะเสี่ยงที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดเสนอแนะไว้ทั้งหมด 17 แนวทาง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแนวคิดการป้องกันตนเองโดยอาศัยพื้นที่ปัจจัยภายนอก และกลุ่มแนวคิดการป้องกันตนเองโดยอาศัยพื้นที่ปัจจัยภายนอก ทั้งนี้สามารถสรุปได้เป็น 5 ยุทธศาสตร์ คือ (1) ยุทธศาสตร์ การสร้างความตื่นตัว (2) ยุทธศาสตร์การสร้างชุมชนเข้มแข็งโดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม (3) ยุทธศาสตร์การสร้างครอบครัวอบอุ่น (4) ยุทธศาสตร์การปลูกฝังคุณธรรมให้กับเยาวชน และ (5) ยุทธศาสตร์การสร้างความปลอดภัยให้กับชุมชน

คำสำคัญ : การป้องกันตนเองของประชาชน ความขัดแย้งใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ สภาวะเสี่ยง

Abstract

This research aimed to study people's ways of self protection in reducing risks from conflicts of the three southern border provinces. Also, those provide life and asset securities by people's cooperation in Muang Songkhla area. The quality research has been conducted by the following methods: content analysis observation and semi structure in depth interview. Thirty specific data samples were obtained from 3 groups: (1) stakeholders who are directly affected by the conflicts in Mueng Songkhla; (2) authorities who take care of the security in this area; and (3) other government and private sector groups. Data was obtained during years 2008-2009 in 4 at/risk communities in 3 sub-districts in Songkhla (Kao Seng, Tao It which are in Boyang sub-district; also Tung Wang and Pawong).

The result indicated that the area was affected by the conflicts in the 3 border provinces. The evidence showed that the victims who experienced harmful effects were just the people. So, the study suggests 17 ways of self-protection which can be divided into 2 groups; self protection by individual or local participation (inside factors); and by laws or government management (outside factors). The suggested ways to improve their protection involve the 5 strategies: (1) the awareness strategy; (2) increased community strength by participation processes; (3) improved family communication; (4) strengthening moral principles for youth and (5) implementing a community security strategy.

Keywords : Self protection, Conflicts in the three southern border provinces, Risks.

บทนำ

การเกิดเหตุการณ์ก่อวินาศกรรมในกลางกรุงเทพมหานคร 27 ชุดและจังหวัดต่าง ๆ เมื่อเดือน พฤษภาคม 2553 ที่ผ่านมาเป็นข่าวใหญ่ที่สะเทือนขวัญและส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตตลอดจนความเป็นอยู่ของคนไทยจำนวนมาก อาจดูเหมือนเป็นเรื่องใหม่ที่มีสาเหตุสำคัญจากปัจจัยทางความขัดแย้งทางการเมือง แต่เป็นเรื่องเก่าที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งส่งผลลูกคลานมาจนถึงจังหวัดในลักษณะกลเคียง เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้คนไทยรู้สึกกังวล หวาดระแวง และขาดความมั่นใจในระบบ การป้องกันความปลอดภัยของภาครัฐในสภาวะเสี่ยงที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ ประคอง เดกฉัตร (2547, น.12) วิเคราะห์ว่าภัยคุกคามที่มีอยู่ในประเทศไทย ได้รับอิทธิพลจากสาเหตุต่างๆ ที่มีผลต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา และดุลยภาพทางการเมืองการปกครองทั้งภายในและภายนอกประเทศ มีผลต่อความคิดความหวังของคน สถานการณ์เปลี่ยนแปลงเป็นการเพชิญหน้าระหว่างมหาอำนาจกับกลุ่มต่อต้าน ซึ่งใช้ความเชื่อศรัทธา ความแตกต่างของเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ ความไม่เท่าเทียมกันในสังคมมาเป็นเงื่อนไขในการทำงานใน รูปทรงรวมก่อการร้าย เนื่องจากไม่สามารถทำส่วนรวมได้ เพราะด้อยกว่าทางด้านอาชีว

บุหรี่ปูร์ปูลและเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในหลายภูมิภาคของโลก และรวมถึงพื้นที่ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย รวมทั้งการวิเคราะห์ของแสงเพชร (2550, น.1) ที่เห็นว่า ประเทศไทยเป็นสังคมใหญ่สังคมหนึ่ง ที่ทุกคนต่างหวังที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข แต่ความไม่เข้าใจกัน หรือความแตกต่างทางด้านภาษา วัฒนธรรม และศาสนาได้เข้ามามีส่วนทำให้สังคมเกิดการแบ่งแยก แบ่งพระคริสต์พากันมากขึ้น โดยเฉพาะปัญหาเรื่องการแบ่งแยกดินแดนของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ยังคงเป็นไฟ คงให้มากระหน่ำให้คนไทยต้องเข่นฆ่ากันเองส่งผลให้ทั้งประชาชนเจ้าของพื้นที่ ทหาร เจ้าหน้าที่ของรัฐ ทุกคนต่างสูญเสียด้วยกันทั้งสิ้น

สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาหนัก เบาน้ำหนักแล้วแต่เป็นสถานการณ์ในห้วงเวลาหนึ่น (ในหลายรัฐบาลที่ผ่านมา) และเริ่มนุนแรงขึ้นในยุค รัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เมื่อมีการเผาโรงเรียน มีการบุกปล้นปืนในค่ายทหาร (4 มกราคม พ.ศ. 2547) ยิงหน่วยรักษาดงพันพัฒนาที่ 4 ค่ายสมเด็จพระศรีนครินทร์ราษฎรชนนี จังหวัด นราธิวาส จนทหารเสียชีวิต 4 นาย จากนั้นเหตุร้ายต่าง ๆ ได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องติด ๆ กัน ทั้งการ ดักซุ่มยิงตำรวจทหาร ไล่ฆ่าพันธุ์กิษมุสามเณร จนถึงวาระเบิดตามสถานบันทึก สถานที่ราชการ สร้าง ความปั่นป่านอย่างรุนแรงไปทั่วชายแดนภาคใต้ และยิ่งรุนแรงขึ้นเมื่อพากล่อกความไม่สงบออกปฏิบัติการ ในตอนย่างรุ่ง วันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2547 โดยกลุ่มผู้ก่อการได้เข้าซุ่มโจมตีจุดตรวจทหาร ตำรวจนร่อง กัน 11 จุดในพื้นที่ จ.สุราษฎร์ธานี จ.ยะลา และที่ปะทะกันหนักก็ที่มัสยิดกรือเซะ จนกลุ่ม โจรสาวเสียชีวิตทั้งหมด 107 คน บาดเจ็บ 6 คน จับกุมได้ 17 คน จนถึงเหตุการณ์กรณีจลาจลที่ตากใบ (25 ตุลาคม พ.ศ. 2547) มีการจับกุมผู้ก่อเหตุขึ้นรถทหารที่อัดแน่น เป็นเหตุให้กลุ่มคนที่ถูกจับเกิดขาด อาภัคหายใจ เสียชีวิตไปกว่า 70 คน (อิสระนิวส์, 2551)

ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในยุครัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร สถานการณ์ที่เกิดเป็นกลุ่มอิทธิพล ท่องถิ่นที่เสียผลประโยชน์ ก่อสถานการณ์ให้เกิดความวุ่นวายขึ้น ปัญหาเรื่องการแบ่งแยกดินแดนที่พูด กันอยู่ในปัจจุบัน เมื่อนองย้อนกลับไปเมื่อ 30 ปีที่แล้ว ก็มีการพูดถึงเรื่องนี้เข่นกันเกี่ยวกับขบวนการ ปลดแอกแห่งชาติปัตตานี (BNPP) แนวคิดการปลดปล่อยแห่งชาติสาธารณรัฐปัตตานี (BRN) องค์การ ร่วมเพื่อ gobun อุรุภาราพปัตตานี (PULO) ขบวนการเหล่านี้มีการเคลื่อนไหวในพื้นที่อย่างกว้างขวาง แต่ เมื่อรัฐบาลไทยและรัฐบาลมาเลเซียร่วมมือกันปราบอย่างเต็มที่ ขบวนการต่าง ๆ เหล่านี้ก็แตกสลาย (พรพิชัย พัฒนกุลเลิศ, 2549, บทสัมภาษณ์พิเศษ)

ปัญหาความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความเรื้อรังรุนแรงมากขึ้น ในยุครัฐบาล พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ โดยเฉพาะกลุ่มก่อวินาศกรรมความไม่สงบได้ปฏิบัติการก่อวินาศกรรมในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ และพื้นที่จังหวัดสงขลาบางส่วน รวม 51 จุด ในวันส่งท้ายเทศกาลตรุษจีน ซึ่งตรงกับ วันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 ถือเป็นการปฏิบัติการครั้งใหญ่ ซึ่งทำให้สังคมโลกรับรู้ถึงศักยภาพขีด ความสามารถของกลุ่มโจรสัวก่อความไม่สงบ ที่แสดงศักยภาพเจ้าหน้าที่ได้รับรู้ ในขณะเดียวกันก็สะท้อน ให้เห็นถึงศักยภาพขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ยังไม่สามารถป้องกันเหตุการณ์ร้ายได้

รัฐบาลมีความมุ่งมั่นเป็นอย่างมากที่จะแก้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้กลับคืนสู่ภาวะปกติ แต่เวลาผ่านไปหลายเดือนไม่มีอะไรดีขึ้น ช้าร้ายสุด้านการณ์ กลับยิ่งรุนแรง อย่างเห็นได้ชัด เมื่อใจได้อาลัวดหนัก จนเจ้าหน้าที่ทหารต้องประกาศเคอร์ฟิวในพื้นที่อันตรายที่เป็น

จุดเดี่ยง ทำให้เห็นถึงความล้มเหลวความสมานฉันท์ของรัฐบาลมีปัญหา มีแนวโน้มในลักษณะยิ่งป่วยยิ่งมาก ยิ่งแก้ยิ่งพลาด สรุปในภาพรวมสถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบัน หลังเกิดการรัฐประหารสถานการณ์ในพื้นที่ไม่มีวีแววท่าทีที่จะสงบลงแต่อย่างใด ยังคงขยายอาณาเขตอุகูลามไปยังพื้นที่ใกล้เคียงเรื่อย ๆ (แสงเพชร, 2550, น.19)

ดังที่กล่าวมาแล้วผู้วิจัยเห็นว่าภัยก่อการร้ายและความรุนแรงที่เกิดขึ้นมีได้มีแต่เฉพาะในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เท่านั้น ภัยดังกล่าวยังคงลุกความขยายอาณาเขตเพิ่มขึ้นในเขตพื้นที่รอยต่อเข้ามาทางด้านเขตอำเภอหาดใหญ่ และอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ และความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นอย่างมาก ภัยดังกล่าวที่เกิดขึ้นจากการก่อวินาศกรรมของผู้ก่อการร้าย ทำให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนมาก ทำให้ประชาชนชักจูงไปตาม ๆ กัน เพื่อเป็นการสักด้กันการลุกคามการก่อการร้ายที่เปรียบเสมือนมะเร็งร้าย มิให้แพร่ขยายลุกคามไปยังส่วนสำคัญอื่น ๆ เพื่อเป็นการทำทางในการสักด้กันหรือป้องกันภัยดังกล่าว โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกภาคส่วนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการป้องกันสภาวะเสี่ยงจากปัญหาความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยจะศึกษาถึงแนวทางการป้องกันการขยายเขตการก่อการร้ายเพื่อมิให้ลุกคามเข้ามายังเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา อีกทั้งอาจเป็นแนวทางป้องกันตนเองในสภาวะเสี่ยงให้กับคนไทยในยุคปัจจุบัน อันจะทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจมีความเจริญรุ่งเรืองมั่นคงยั่งยืนตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษาหาแนวทางการป้องกันตนเองในการลดสภาวะเสี่ยงจากปัญหาความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากความรุ่มร่วมมือของประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

วิธีการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ด้วยการวิเคราะห์เอกสาร (content analysis) การสังเกต (observation) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (in depth interview) จากผู้ให้ข้อมูลหลักที่เกี่ยวข้องซึ่งอยู่ในพื้นที่

2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

มี 3 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน คือ (1) ผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง ได้แก่ ประชาชนทั่วไปในเขตพื้นที่เป้าหมายใน 4 ชุมชน 3 ตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา คือ ชุมชนแก้วเด้ง ชุมชนเตาอิฐ (ตำบลบ่ออย่าง) ชุมชนทุ่งหวัง (ตำบลทุ่งหวัง) และชุมชนพะวง (ตำบลพะวง) (2) ผู้มีหน้าที่ดูแลความสงบเรียบร้อยในเขตพื้นที่ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจนครทั้งผู้นำชุมชน ได้แก่ นายก อบต. ผู้ใหญ่บ้านหรือกำนัน (3) องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนอื่น ๆ ในพื้นที่ ได้แก่ หัวหน้าหมู่งานราชการต่าง ๆ ผู้ประกอบการห้างร้านต่าง ๆ คณะกรรมการ อาจารย์ สถานศึกษา สถาบันต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัย

ราชภัฏสกลนคร และโรงเรียนต่าง ๆ เมื่อต้น รวมทั้งสิ้น 30 คน (ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ไม่ต้องการให้เกิดผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูลหลัก จึงไม่อาจเปิดเผยนามหรือตำแหน่งของผู้ให้ข้อมูลหลักไว้ในที่นี่ได้)

3. เครื่องมือวิจัย

ในการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลทุกมิติ จากเอกสารที่เกี่ยวข้องมีขอบเขตการศึกษาด้านเนื้อหา 3 ประเด็นคือ (1) ศึกษาสภาพความชัดแย้ง จาก 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เชื่อมโยงมาด้วยเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร (2) ศึกษาระบบที่ส่งผลกระทบต่อสังคมในพื้นที่ 3 จังหวัดสกลนคร (3) ศึกษาปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของประชาชนในการหาแนวทางการป้องกันภัยจากเหตุการณ์ภัยก่อการร้าย และใช้การสัมภาษณ์แบบบกพร่องโครงสร้าง (semi-structured interview) โดยทำการศึกษาข้อมูลการเกิดเหตุการณ์ระเบิดใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และผลกระทบอันเนื่องมาจากปัญหาความชัดแย้งใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในจังหวัดสกลนครในความรับรู้ของผู้ให้ข้อมูลใน 4 ประเด็น คือ (1) เหตุการณ์การวางแผนระเบิดในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ในความรับรู้ของผู้ให้สัมภาษณ์ (2) แนวทางการป้องกันตนเองเพื่อลดสภาวะเสี่ยงภัย และหน่วยงานในความรับผิดชอบ ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร (3) ผลกระทบอันเนื่องมาจากสภาวะเสี่ยงจากปัญหาความชัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร และ (4) ปัญหาที่เกิดและแนวทางการแก้ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปสังเคราะห์ เชื่อมโยงประเด็นกับการศึกษาข้อมูลทุกมิติ เพื่อนำผลสรุปจากข้อมูลไปวิเคราะห์ และกำหนดยุทธศาสตร์ในการหาแนวทางการป้องกันตนเองและพัฒนาต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ระหว่างเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม 2551 ศึกษาบริบท วิเคราะห์ สำรวจสภาพปัญหาและสาเหตุการเกิดภัยจากเหตุการณ์ภัยก่อการร้ายที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

ระยะที่ 2 ระหว่างเดือนกันยายน-พฤษภาคม 2552 ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบบกพร่องโครงสร้างจากผู้ที่สามารถให้ข้อมูลได้ในพื้นที่เสี่ยงภัย 4 ชุมชน ใน 3 ตำบล ที่อยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร คือ (1) ชุมชนเก้าสัง (2) ชุมชนเตาอิฐ (ตำบลบ่ออย่าง) (3) ชุมชนทุ่งหวัง (ตำบลทุ่งหวัง) และ (4) ชุมชนพะวง (ตำบลพะวง) จำนวน 30 คนจากกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง กลุ่มผู้มีหน้าที่ดูแลความสงบเรียบร้อยในเขตพื้นที่ และกลุ่มองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนอื่น ๆ ในพื้นที่

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้รูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

5.1 นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมทั้งหมดจัดเป็นหมวดหมู่

5.2 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากการศึกษาโดยตรวจสอบกับข้อมูลรายงานเอกสารทางด้านวิชาการ

5.3 ประมวลสังเคราะห์เนื้อหาจากการศึกษาทั้งหมด

5.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษาในเชิงเหตุและผล

5.5 เขียนผลการศึกษาในลักษณะบรรยายและพร้อมนา

5.6 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองและผู้ให้ข้อมูลหลักที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขและยืนยันความถูกต้องก่อนจัดทำรูปเล่มวิทยานิพนธ์

5.7 ตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหาของผลการศึกษาทางด้านวิชาการโดยบริกรภาษาผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องและจัดทำรูปเล่มวิทยานิพนธ์

ผลการวิจัยและการวิจารณ์ผล

ผลการศึกษาเอกสารและวิเคราะห์เอกสารหลักแหล่ง พบว่าปัญหาความขัดแย้งใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่ได้เพิ่งเริ่มเกิดขึ้นครั้งแรกนับแต่การเกิดการปล้นปืนในค่ายทหาร ยิงหน่วยกองพันพัฒนาที่ 4 ค่ายสมเด็จพระศรีนารินทรบรมราชชนนี จังหวัดนราธิวาส จนทหารเสียชีวิต 4 นาย เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2547 ดังที่เข้าใจกัน แต่มีประวัติเกิดขึ้นมา ก่อนหน้านี้อย่างยาวนานนับตั้งแต่สมัยพระยาวิชิตภักดี ในสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งสมัยนั้นเป็นการเกิดปัญหาความขัดแย้งและการก่อความไม่สงบโดยขบวนการโจรอกรือการร้ายหรือที่เรียกว่า ขจ. ซึ่งสุทธิพงศ์ พรหมไพจิตร, (ม.ป.ป., น.2) ได้สรุปความเป็นมาของขบวนการโจรอกรือการร้ายในสมัยนั้นว่าเกิดจากบุคคลส่วนใหญ่ผู้เป็นทายาทของอดีตพระยาเมืองปัตตานีซึ่งเป็นไทยมุสลิมและบรรดาผู้ใกล้ชิดสนิทสนม ซึ่งได้สูญเสียอำนาจเพระการเปลี่ยนแปลงระบบบริหารการปกครองของรัฐบาล ด้วยการยุนเลิกตำแหน่งพระยาเมืองต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องที่ ร.ศ.116 ซึ่งเป็นแบบและประกาศใช้บังคับใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2444 เรียกว่า “ข้อบังคับสำหรับปกครองบริเวณ 7 หัวเมือง ร.ศ.120” โดยสรุปสาเหตุการเกิดปัญหาความขัดแย้งใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีมาหลายสาเหตุ ทั้งที่มาจากการเมืองการปกครอง การสูญเสียอำนาจของเจ้าเมืองเก่า ความแตกต่างทางด้านภาษา ศาสนา วัฒนธรรม ชนบทรرمเนียมประเพณี ปัญหาจากภาวะเศรษฐกิจ สังคม การมีที่ดินทางภูมิศาสตร์ห่างไกลจากกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นศูนย์กลางอำนาจรัฐ การไปมาติดต่อกับประเทศมาเลเซียได้สะดวกมากกว่า ประกอบกับความเป็นประเทศที่ผู้คนนับถือศาสนาอิสลาม เช่นเดียวกันทำให้คนใน 3 จังหวัดเกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นคนมาเลย์ เพราะมีเชื้อชาติและศาสนาเดียวกัน รวมทั้งบังคุณและบางกลุ่ม มีความเชื่อที่ผิดว่าการเป็นคนไทยนั้นคือ การยอมรับนับถือศาสนาพุทธจึงเกิดการต่อต้านอย่างรุนแรง สภาพปัญหาการขาดออกภาพในการดำเนินงาน โดยที่ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะซับซ้อน และเกี่ยวพันกันเป็นลูกโซ่ ตลอดล้องกับการศึกษาของศรีสมภพ จิตต์กิริมยศ (2549) ซึ่งพบว่า สถานการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นอย่างมีระบบ มีลักษณะต่อเนื่องเป็นแนวแนวนอน มีพัฒนาการ ความคล่องแคลຍ ขยายตัวของความขัดแย้งและปัญหาต่าง ๆ ล้วนมาเนื่องจากความขัดแย้งทางด้านภาษาและ “สับสน” มากขึ้น ซึ่งเป็นปัญหาเกิดจากทั้งในแง่โครงสร้างเศรษฐกิจ สังคม จากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ระบบการศึกษา ระบบการพัฒนาและ การป้องกันและปราบปราม ฯลฯ การแก้ปัญหาเฉพาะจุดได้ยากหนึ่งหรือต่างคนต่างทำ ไม่สามารถลดทอน ปัญหาได้อย่างมีพลังรวมทั้งการขาดดูแล漠然ของข้าราชการที่ทำงานในพื้นที่ โดยเหตุการณ์ความขัดแย้ง ดังกล่าวได้ส่งผลกระทบเป็นเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง จากสถิติที่ศึกษามีนำมาสรุป

เป็นภาพรวมการวางแผนระเบิดอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในรอบ 4 ปี (2548-2551) พบรายงาน 1,318 ครั้ง (เฉลี่ยปีละ 330 ครั้ง) โดยพบในจังหวัดนราธิวาสสูงสุด 666 ครั้ง ยะลา 400 ครั้ง ปัตตานี 201 ครั้ง สงขลา 51 ครั้ง ซึ่งหากรวมกับสถิติการก่อเหตุแบบอื่น ๆ ในรายงานของศรีสมภพ จิตต์กิริมย์ศรี (2549) จะเห็นได้ว่าจังหวัดนราธิวาสเป็นจังหวัดที่มีเหตุร้ายมากที่สุด ส่วนในจังหวัดสงขลาแม้จะมีเหตุการณ์เกิดขึ้นน้อยที่สุดแต่แสดงให้เห็นว่ามีการเคลื่อนไหวขยายอาณาเขตขึ้นมา โดยพบเหตุการณ์วางแผนระเบิดในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เริ่มตั้งแต่ปี 2548 ที่เป็นข่าวใหญ่นั้นมีเพียง 2 ครั้งคือ เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2548 และ 2 สิงหาคม 2551 ทั้งหมดรวม 6 จุด คือ (1) หน้าโรงเรียนกรีนเวิลด์ (2) หน้าร้านสะดวกซื้อสาขากันน้ำประปา (3) หน้าร้านสะดวกซื้อสาขากันน้ำรามวิชี หน้าโรงเรียนแจ้งวิทยา (5) ลานจอดรถร้านอาหารด็อกเตอร์คูล (6) บริเวณป้อมจุดตรวจชีร่า ใกล้ตู้เอทีเอ็ม ล.ชลาทัศน์ โดยมีช่วงเวลาในการเกิดเหตุการณ์ประมาณ 21.00 น. ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และสภาพจิตใจของคนไทยเป็นอันมาก ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง และจากการศึกษาเอกสารในภาพรวมพบว่าสาเหตุของปัญหามีแนวโน้มเป็นไปได้ว่ามีสาเหตุมาจากทั้งทางด้านการเมืองการปกครอง ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา ยาเสพติด ความยากจน กลุ่มอิทธิพลในพื้นที่ซึ่งมาระบุกทั้งกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบหรือกลุ่มแบ่งแยกดินแดน การสร้างเงื่อนไขของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ความมือดีของเจ้าหน้าที่รัฐ ความแตกแยกระหว่างพี่น้องประชาชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ปัญหาด้านการข่าว ข่าวกรองที่ได้มาไม่ชัดเจน รวมทั้งปัญหาประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ค่อยร่วมมือกันในทางที่ดี และจากเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้น เป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลความปลอดภัยหลายฝ่ายทั้งตำรวจ ทหาร และรัฐบาล รวมทั้งผู้ที่ทำหน้าที่บริหารในหน่วยงานต่าง ๆ ต้องมุ่งหาแนวทางในการป้องกันตนเองอันอาจจะเกิดขึ้นอีกในจังหวัดสงขลา

ทั้งนี้จากการศึกษาโดยการสังเกตและการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบรนาทางของประชาชนในการป้องกันตนเองในปัจจุบัน จากการศึกษามีข้อสรุปดังนี้ 17 แนวทาง ซึ่งผู้วิจัยสรุปแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 กลุ่มแนวคิดการป้องกันตนเองโดยอาศัยพี่พันธุ์ภายใน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มแนวคิดการป้องกันตนเองโดยอาศัยพี่พันธุ์ภายนอก

โดยในกลุ่มแนวคิดการป้องกันตนเองโดยอาศัยพี่พันธุ์ภายใน เป็นการป้องกันตนเอง โดยยึดการประพฤติปฏิบัติของตัวเอง เน้นการพึ่งตนเองและการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งเป็นหลัก เป็นการพึ่งพาอาศัยชุมชนภายในมากกว่าการหวังพึ่งรัฐและองค์กรภายนอก ซึ่งแนวคิดที่ศึกษาพบมี 6 แนวคิดได้แก่

1. การมีความดีด้วยตัว มีสติไม่ประมาท
2. การหลีกเลี่ยงสถานที่มีคนพลุกพล่าน สถานที่ที่มีคนแอบด้วย สถานที่ที่มีคนสัญจรเดินไปเดินมา
3. ผู้ปักธงจะต้องมีการซื้อของอบรมตักเตือนลูกหลานให้เข้าใจถึงภัยอันตรายกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น ให้เป็นคนที่รู้จักความกลัวกับเหตุการณ์ภัยก่อการร้าย
4. ต้องช่วยกันเป็นหูเป็นตาในการให้ข้อมูลข่าวสารแก่เจ้าหน้าที่บ้านเมือง

5. ชุมชนจะต้องเข้มแข็ง ประชาชนทุกคนต้องรักสามัคคีและเป็นหูเป็นตาให้กันและกัน
6. การรู้จักดูแลป้องกันตัวเองไม่หวังพึ่งรัฐ

สำหรับแนวคิดในกลุ่มที่สองเป็นแนวคิดการป้องกันตนของโดยอาศัยพึงพาปัจจัยภายนอก เช่น หวังพึ่งต่างๆ องค์กรต่างๆ พึงอุปกรณ์ เทคโนโลยี เช่น เครื่องตรวจระเบิด กล้องโทรทัศน์วงจรปิด การฝึกอบรมและการฝึกซ้อม สำหรับแนวคิดที่ได้จากการศึกษาในกลุ่มนี้มี 11 แนวคิดได้แก่

1. ความชัดเจนของชุมชนสัมพันธ์ ในการเข้าไปพบปะพูดคุยกับพนักงานประชาชนตามหมู่บ้านต่างๆ
2. การตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจควรกระทำให้มีความชัดเจน การเรียกตรวจรถยนต์ รถมอเตอร์ไซด์ ควรตรวจให้ครบถ้วนทุกคัน
3. การตั้งป้อมจุดตรวจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ความมีการตรวจทุกคืน
4. ความมีการติดตั้งกล้องวงจรปิดตามสถานที่ต่างๆ เช่น ที่สี่แยก ตามถนนทาง และ สำนักงาน เป็นต้น
5. ตามสถานที่ราชการ บริษัท ห้างร้านต่างๆ ความมีบานห้องหรือ รปภ. รักษาการณ์หรือยามรักษาความปลอดภัย มีการตรวจค้น ตรวจบัตร ตรวจกระเป๋าที่พกพา ตรวจตรา บุคคลภายใน ภายนอกที่เข้าออก
6. มีการตรวจสอบและเฝ้าระวังบุคคลภายในและบุคคลภายนอก
7. การป้องกันภัยเกี่ยวกับการห้ามใช้พื้นที่ในสำนักงานเป็นพื้นที่เก็บของ เพราะมีความเสี่ยงสูงในการถูกกลบอุบายและเบิด

8. การตรวจตราความปลอดภัยรถขนส่งแก๊สและรถขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิง เพราะหากเกิดภัยร้าย เหตุการณ์จะลุกไหม้ไปอย่างรวดเร็วในพื้นที่กว้างขวาง

9. การตรวจตราถังขยะในพื้นที่สาธารณะ เพราะอาจเป็นที่ซุกซ่อนระเบิดของผู้ก่อการร้าย
10. การตรวจกระแสไฟฟ้าหรือเปลี่ยนแปลงเพื่อป้องกันการบรรจุระเบิดที่ใช้ในการก่อวินาศกรรม

11. การฝึกอบรมและการฝึกซ้อม ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เห็นกระบวนการทำงานทั้งหมด และขั้นตอนการปฏิบัติต่างๆ ที่ต้องดำเนินการกันอย่างเป็นรูปธรรม จากการจำลองเหตุการณ์จริงจนเกิดความคุ้นเคย

12. สำหรับแนวคิดในการป้องกันตนของโดยอาศัยพึงพาปัจจัยภายนอกจากตนเองและคนในชุมชน ในกลุ่มนี้จะสอดคล้องกับทฤษฎีแนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันตนของที่ศึกษาพบคือ แนวคิดทฤษฎีปักตินิสัยของลอร์เรน โคลเอน และมาเร็คส์ เฟลสัน (Loren Chohren and Marcus Felson) (อ้างถึงใน พรชัย ขันติและคณะ, 2549, น.26) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของเอ็ดวิน ชัฟเฟอร์แลนด์ (Edwin Shafferland) (อ้างถึงใน พรชัย ขันติและคณะ, 2549, น.109-111) ทฤษฎีเครือข่ายทางสังคม (จิรพันธ์ ไตรพิพัรัส, 2542, น.41-45) และทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ (ปรุษชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2550, น. 18-20)

แนวคิดทฤษฎีปักตินิสัยของลอร์เรน โคลเอน และมาเร็คส์ เฟล มีความเชื่อว่ากิจวัตรหรือการกระทำที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งหรือเป็นประจำ เช่น การออกไปเที่ยวกางเต็นท์เป็นประจำ การไปทำงานแล้วปล่อยบ้านเรือนไว้ไม่มีคนเฝ้า การสวมใส่เครื่องประดับราคาแพง จะทำให้ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรได้ง่าย เพราะเหตุร้ายหรืออาชญากรรมจะเกิดขึ้นหากลึ่งพร้อมด้วยปัจจัย 3 ประการคือ ตัวอาชญากรมีเจตนาจะกระทำผิด เหยื่อเหมาะสม เช่น เป็นเพศหญิง เป็นเด็ก หรือคนชราที่อ่อนแอก และการขาดความสามารถ

ในการปักป้องตนเองและทรัพย์สิน ดังนั้นการประพฤติปฏิบัติตามในกิจกรรมประจำวันที่ไม่เหมาะสมของบุคคลอาจเป็นแนวทางที่ทำให้บุคคลตอกยื่นอันตราย และหากบุคคลต้องการป้องกันให้เกิดความปลอดภัยจากสถานที่สิ่งของบุคคลก็ควรประพฤติปฏิบัติตามให้เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นการไม่ไปเที่ยวกลางคืน การไปในสถานที่ซึ่งมีคนพลุกพล่าน และการพยายามดูแลตนเองโดยไม่หวังเพื่อรักษา เช่น ไม่ใส่เครื่องประดับราคาแพงเดินตามห้องถนน เป็นต้น

นอกจากนั้นแนวคิดทฤษฎีอื่นในกลุ่มนี้ คือ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของเอ็ดวิน ชัฟเฟอร์แลนด์ ซึ่งเชื่อว่าการกระทำของคนไม่ว่าในทางดิตหรือถูกกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนั้น การป้องกันตนของคนในกลุ่มนี้เป็นแนวคิดในการเลือกสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ให้กับเยาวชน เช่น การเลือกคนเพื่อน การห่างไกลจากยาเสพติด หลีกเลี่ยงการคุณทำบุคคลที่เป็นแนวร่วม การสร้างทัศนคติที่ดีต่อกฎหมายบ้านเมือง การทำความเข้าใจกับเพื่อนบ้านในวัฒนธรรมของแต่ละศาสนาที่แตกต่าง การดูแลตรวจสอบคนแปลกหน้าที่เข้ามาในชุมชน

ทฤษฎีเครือข่ายทางสังคมเชื่อว่าความสัมพันธ์ระหว่างกันของคนในชุมชนจะช่วยรักษาความปลอดภัยและลดสถานะที่เสี่ยงซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการสร้างชุมชนเข้มแข็งที่ศึกษา

ทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์เป็นอีกแนวทางที่ให้ประชาชนเป็นแกนนำ ในการจัดสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดเรื่องของชุมชนเอง การติดตั้งแสงไฟฟ้าให้ส่องสว่างในจุดเปลี่ยว การที่บ้านเรือนช่วยกันติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด มาตรการเพื่อบ้านช่วยเตือนกัน สำรวจชุมชนสัมพันธ์ (โดยตัวรำ คือ คนจากในชุมชน และร่วมมือกับบ้านในชุมชน) แต่ในงานวิจัยนี้เสนอให้หน่วยงานภายนอกเป็นผู้จัดการติดตั้งโทรทัศน์วงจรปิด และให้รัฐเป็นผู้จัดสรรงานที่รับผิดชอบดูแลชุมชน ดังนั้นผู้วิจัยจึงไม่ได้จัดเป็นแนวทางการป้องกันโดยอาศัยเพียงพาไปจ่ายภัยใน

สำหรับแนวคิดการป้องกันตนของโดยอาศัยเพียงพาไปจ่ายภัยนอก เช่น ตำรวจ ทหาร รัฐ หรืออุปกรณ์ เทคโนโลยี เช่น กล้องโทรทัศน์วงจรปิด เครื่องตรวจจับครุฑเบิด ซึ่งเป็นแนวคิดของคนส่วนใหญ่ สอดคล้องกับทฤษฎีการป้องกัน (พรชัย ขันติและคณะ, 2549, น.22) ทฤษฎีการควบคุมทางสังคม (จิรพันธ์ ไตรพิพรัส, 2542, น.27-29; โฉต ชิดไชย, 2547) และทฤษฎีลัทธิประโยชน์นิยม ของเจอร์มี เบ็นชัม (Gerome Bentham) (ยังคงใน พรชัย ขันติและคณะ, 2549, น.47)

ทฤษฎีการป้องกัน (พรชัย ขันติและคณะ, 2549, น.22) เป็นความเชื่อเรื่องการป้องกันรักษาความปลอดภัยให้กับประชาชนโดยอาศัยภาครัฐจัดกำลังทหารตำรวจ ดูแลช่วยเหลือประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการตรวจตราของเจ้าหน้าที่ตำรวจ การให้ตำรวจตั้งป้อมตรวจตามจุดต่าง ๆ การจัดกำลังตรวจตราความปลอดภัยรถขนส่งแก๊สและรถขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิง ตรวจรถจักรยานยนต์ รถยนต์ การตรวจถังขยะ ตรวจรถเป้าหรือเป้าสะพายเพื่อป้องกันการบรรจุภัณฑ์ที่ใช้ในการก่อวินาศกรรม ที่พบในงานวิจัยนี้ จะเห็นได้ว่าเป็นแนวคิดของกลุ่มคนส่วนใหญ่ที่สุดในบรรดาแนวคิดทั้งหมด

ทฤษฎีการควบคุมทางสังคม (จิรพันธ์ ไตรพิพรัส, 2542, น.27-29; โฉต ชิดไชย, 2547) เป็นแนวคิดที่เชื่อว่าการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลให้ประพฤติตามกฎเกณฑ์หรือบรรทัดฐานของสังคมจะทำให้สังคมปลอดภัย โดยอาศัยทั้งกฎหมาย ซึ่งเป็นการควบคุมทางสังคมอย่างเป็นทางการและการอาศัยการควบคุมโดยบรรทัดฐาน กฎหมาย การสร้างค่านิยมและความเชื่อต่าง ๆ การยกย่อง การชูชนิดนิท่า การห้ามปราบ การตักเตือน หรือวัฒนธรรมองค์กรซึ่งเป็นการควบคุมทางสังคมที่ไม่เป็นทางการจะช่วยลด

สภาวะเสี่ยงจากภัยร้ายของสังคมได้ ซึ่งตรงกับแนวคิดที่ประชาชนใช้ในการป้องกันตนเองที่ศึกษาพบใน การวิจัยครั้งนี้ คือ การที่ผู้ปกครองจะต้องมีการซื้อของบรรดาเด็กเตือนลูกหลานให้เข้าใจถึงภัยอันตรายกับ เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น ให้เป็นคนที่รู้จักความกลัวกับเหตุการณ์ภัยก่อการร้าย การใช้กฎหมาย หรือห้าม ใช้พื้นที่ในสำนักงานเป็นพื้นที่เก็บของ การกำหนดพื้นที่ป้องกันบุคคลภายนอก

ส่วนใหญ่ถือว่าเป็นของเจริญเมือง (อ้างถึงในพระราชบัญญัติและคำสั่ง 2549, น.47) ที่เชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์ย่อมถูกควบคุมโดยหลักธรรมชาติ 2 ประการคือ ความพอใจ (pleasure) กับความทุกข์ทรมาน (pain) โดยเชื่อว่าก่อนที่บุคคลจะมีพฤติกรรมใดย่อมจะคิดคำนวณเบรียบเที่ยบ ระหว่างผลที่ได้รับ ซึ่งจากการศึกษาแม้จะไม่พบเด่นชัดจากผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยชิ้นนี้ แต่ในทางปฏิบัติ เท่าที่ผู้วิจัยสังเกตเห็นการป้องกันตนของคนในสังคมแม้ในพื้นที่ซึ่งศึกษา คือการใช้ความเชื่อ ในศาสนา โดยปลูกฝังความคิดให้กับคนในสังคมที่ว่าทำดีได้ขึ้นสรวรค์ ทำชั่วจะตกนรก หรือทำดีจะได้ไป อุปภัติ องค์อัลเลาะห์หรือได้เข้าไปอยู่ในดินแดนอันดุมสมบูรณ์ของพระผู้เป็นเจ้า อีกทั้งยังเป็นแนวคิดที่ พูดมากในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้อีกด้วย

สรุป

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการป้องกันตนของประชาชนในการลดสภาวะเสี่ยงจากปัญหา ความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ซึ่งได้ทำการศึกษาใน ระหว่างปี พ.ศ. 2551-2552 นี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาหาแนวทาง การป้องกันตนของประชาชนลดสภาวะเสี่ยงจากปัญหาความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ทุกคน มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินโดยความร่วมมือจากประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัด สงขลา โดยใช้เทคนิควิธีการเชิงคุณภาพต่างๆ ในการศึกษา เช่น การศึกษาเอกสาร (content analysis) การสังเกต (observation) การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (semi structured in depth interview) กับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน ที่ถูกเลือกอย่างเฉพาะเจาะจง 3 กลุ่ม ทั้งผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง เจ้าหน้าที่ ผู้ดูแลรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ และองค์กรภาครัฐและเอกชน โดยเลือกทำการศึกษาในพื้นที่ 4 ชุมชน ใน 3 ตำบลที่ล่อแหลมต่อการเสี่ยงภัยที่อยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา คือ (1) ชุมชนเก้าสิบ ตำบลบ่ออย่าง (2) ชุมชนเตาอิฐ ตำบลบ่ออย่าง (3) ชุมชนทุ่งหวัง ตำบลทุ่งหวัง และ (4) ชุมชนพะวง ตำบลพะวง

ผลการศึกษาพบว่าพื้นที่ดังกล่าวในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ได้รับผลกระทบจากปัญหาความ ขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีหลักฐานปรากฏชัดว่าเหยื่อที่ได้รับความรุนแรงในพื้นที่ดังกล่าว ส่วนใหญ่เป็นประชาชนผู้บวชสุทธิ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องและการศึกษาเอกสารในภาพรวม พบว่าสาเหตุของปัญหาความขัดแย้งและการเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบทั้งในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัด สงขลา และใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีแนวโน้มเป็นไปได้ว่ามีสาเหตุมาจากทั้งทางด้านการเมืองการ ปกครอง ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา ยาเสพติด ความยากจน กลุ่มอิทธิพลในพื้นที่ซึ่งมาจากการทั้ง กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบหรือกลุ่มแบ่งแยกดินแดน การสร้างเรื่องข่าวเจ้าหน้าที่ของรัฐ ความมือดัดของ เจ้าหน้าที่รัฐ ความแตกแยกระหว่างพื้นด่องประชาชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ปัญหาด้านการข่าว ข่าวกรองที่ได้ มาไม่ชัดเจน รวมทั้งปัญหาประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ค่อยร่วมมือกันในทางที่ดี

จากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกตและสนทนากลุ่ม พบรูปแบบทางของประชาชนที่ในการป้องกันตนเองในปัจจุบัน จากการศึกษา เมื่อนำมาจัดประเด็นแล้วสามารถสรุปเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแนวคิดการป้องกันตนเองโดยอาศัยพึงพาปัจจัยภายนอกซึ่งเป็นแนวคิดของผู้ให้ข้อมูลส่วนน้อย และกลุ่มแนวคิดการป้องกันตนเองโดยอาศัยพึงพาปัจจัยภายนอก ซึ่งเป็นแนวคิดของผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่

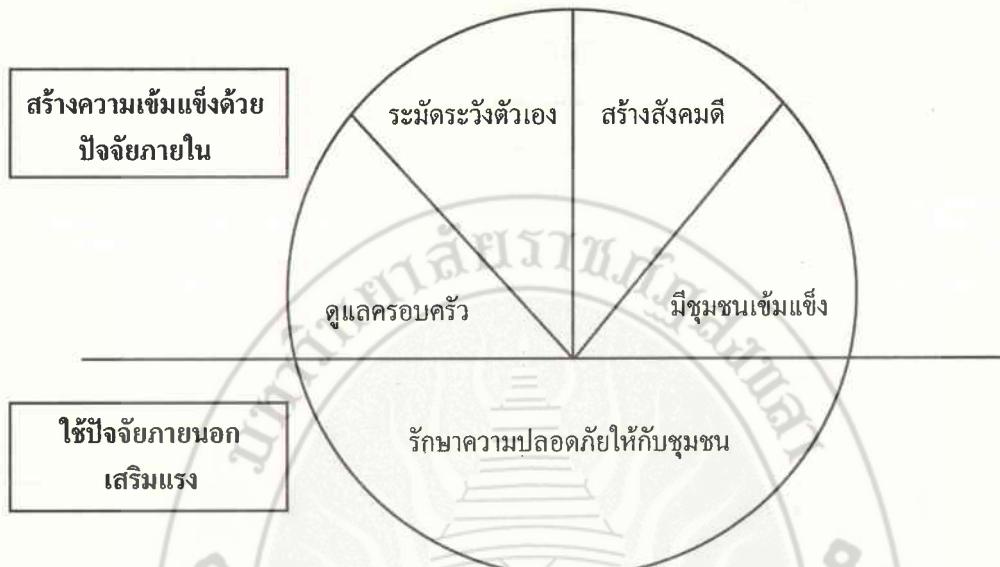
โดยในกลุ่มแนวคิดการป้องกันตนเองโดยอาศัยพึงพาปัจจัยภายนอก เป็นการป้องกันตนเองโดยยึดการประพฤติปฏิบัติตามตัวเอง เน้นการพึ่งตนเองและการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งเป็นหลัก เป็นการพึ่งพาอาศัยชุมชนภายนอกมากกว่าการหวังพึ่งรัฐ และองค์กรภายนอก ซึ่งแนวคิดที่ศึกษาพบมี 6 แนวคิดได้แก่ (1) การมีความตื่นตัว มีสติไม่ประมาท (2) การหลีกเลี่ยงสถานที่ที่มีคนพลุกพล่าน สถานที่ที่มีคนแออัด สถานที่ที่มีคนสัญจรเดินไปเดินมา (3) ผู้ปกครองจะต้องมีการชี้แจงอบรมตักเตือนลูกหลานให้เข้าใจถึงภัยอันตรายกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น ให้เป็นคนที่รู้จักความกลัวกับเหตุการณ์ภัยก่อการร้าย (4) ต้องช่วยกันเป็นหูเป็นตาในการให้ข้อมูลข่าวสารแก่เจ้าหน้าที่บ้านเมือง (5) ชุมชนจะต้องดูแลตัวเอง ประชาชนทุกคนต้องรักสามัคคีและเป็นหูเป็นตาให้กันและกัน และ (6) การรู้จักดูแลป้องกันตัวเองไม่หวังพึ่งรัฐ

สำหรับแนวคิดในกลุ่มที่สองเป็นแนวคิดการป้องกันตนเองโดยอาศัยพึงพาปัจจัยภายนอก เช่น หวังพึ่งตำรวจ องค์กรต่าง ๆ พึ่งอุปกรณ์เทคโนโลยี เช่น เครื่องตรวจระเบิด กล้องโทรทัศน์วงจรปิด การฝึกอบรมและการฝึกซ้อม สำหรับแนวคิดที่ได้จากการศึกษาในกลุ่มนี้มี 11 แนวคิดได้แก่ (1) ความชุดตำราจชุมชนสัมพันธ์ในการเข้าไปพบปะพูดคุยกับประชาชนตามหมู่บ้านต่าง ๆ (2) การตรวจตราของเจ้าหน้าที่ตำรวจนครบาลให้มีความชัดเจน การเรียกตรวจรถยนต์ รถจักรยานยนต์ ควรตรวจให้ครบถ้วนทุกคัน (3) การตั้งป้อมจุดตรวจของเจ้าหน้าที่ตำรวจนครบาลให้มีความชัดเจน การเรียกตรวจรถจักรยานยนต์ ควรตรวจให้ครบถ้วนทุกคัน (4) ความมีการตรวจตั้งกล้องวงจรปิดตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น ที่สีแยก ตามถนนหนทาง และสำนักงาน เป็นต้น (5) ตามสถานที่ราชการ บริษัท ห้างร้านต่าง ๆ ความเมี่ยมหือร รปภ. รักษาการณ์หรือยามรักษาความปลอดภัย มีการตรวจสอบและเฝ้าระวังบุคคลภายนอกและบุคคลภายนอก (6) มีการตรวจสอบและเฝ้าระวังบุคคลภายนอกและบุคคลภายนอก (7) การป้องกันภัยเกี่ยวกับการทำห้ามใช้พื้นที่ในสำนักงาน เป็นพื้นที่เก็บของ เพราะมีความเสี่ยงสูงในการถูกลองวางระเบิด (8) การตรวจตราความปลอดภัยรถขนส่งแก๊สและรถขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิง เพราะหากเกิดภัยร้าย เหตุการณ์จะลุก過來ไปอย่างรวดเร็วในพื้นที่วงศ์วัง (9) การตรวจตราลักษณะในพื้นที่สาธารณะ เพราะอาจเก็บที่ดูดห้องผู้ก่อการร้าย (10) การตรวจจรวจประเมินภัยเพื่อป้องกันการบรรจุระเบิดที่ใช้ในการก่อวินาศกรรม (11) การฝึกอบรมและการฝึกซ้อม ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้เห็นกระบวนการการทำงานทั้งหมด และขั้นตอนการปฏิบัติต่าง ๆ ที่ต้องดำเนินการกันอย่างเป็นรูปธรรม จากการจำลองเหตุการณ์จริงจนเกิดความคุ้นเคย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ ในมุมมองของผู้วิจัยเองเห็นว่าการใช้แนวทางการป้องกันตนเองหากายวิธีนี้จะเป็นแนวทางการป้องกันตนเองที่ดีกว่าการใช้แนวทางใดแนวทางหนึ่งในการป้องกันตนเอง กล่าวคือต้องอาศัยพึงพาปัจจัยภายนอกเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับตนเองในระดับปัจเจกชน ด้วยการดูแลครอบครัว และระมัดระวังตัวเอง รวมทั้งระดับองค์กรหรือหน่วยงาน รวมทั้ง

ประชาชนทุกคนต้องร่วมกันสร้างสังคมดี มีการปลูกฝังคุณธรรมให้กับเยาวชน ร่วมกันสร้างให้เกิดมีสภาพชุมชนเข้มแข็งโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม โดยใช้ปัจจัยเสริมแรงจากอำนาจรัฐ หน่วยงานหรือองค์กรที่มีงบประมาณ ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกในการดูแลรักษาความปลอดภัยให้กับชุมชน แสดงดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 ยุทธศาสตร์การสร้างแนวทางการป้องกันตนของประชาชนเพื่อลดสภาวะเสี่ยงจากปัญหาความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาหาแนวทางการป้องกันตนเองของประชาชนในการลดสภาวะเสี่ยงจากปัญหาความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้มีแนวทางและรูปแบบการป้องกันที่ดีและปลอดภัยมากกว่านี้ ด้วยความร่วมมือจากทุกฝ่าย

2. ควรขยายพื้นที่เพื่อทำการวิจัยในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาด้วย เนื่องจากพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา เนื่องจากเป็นที่รวมทางภาคใต้ที่มีความเริ่มที่สุด และมีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติหลั่งไหลเข้ามาจำนวนมากในแต่ละวัน ซึ่งประชาชนเหล่านี้อาจจะยังคงขาดประสบการณ์การเรียนรู้ถึงแนวทางการป้องกันภัยจากสถานการณ์ความขัดแย้ง 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่พยายามก่อเหตุสร้างสถานการณ์อยู่บ่อยครั้ง ให้ได้รับรู้ถึงแนวทางการป้องกันภัยให้กับตนเอง เพื่อที่จะได้ปลอดภัยจากสถานการณ์ผลกระทบดังกล่าว ที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่

เอกสารอ้างอิง

- จิรพันธ์ ไตรทิพยวัสดุ. (2542). โครงสร้างทางสังคมของโรงเรียนกับการแพร่ระบาดของยาบ้า : กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- โซติ ชิดไชย. (2547). ยุทธศาสตร์การป้องกันอาชญากรรมลักทรัพย์จัดร้านยนต์ : กรณีศึกษาจากจังหวัดหนึ่งในภาคใต้. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
- ประคง เตเกลี้ย. (2547). กติกาการเมือง เரากิดอย่างไร. ฉบับที่ 171 ตุลาคม 2547.
- บุรฉัษย์ เปี้ยมสมบูรณ์. (2526). การควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม : หลักทฤษฎีและมาตรการ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์
- พรชัย ขันติและคณะ. (2549). ทฤษฎีและงานวิจัยทางอาชญาวิทยา. กรุงเทพฯ : บริษัทบุคเน็ทจำกัด
- พรพิชญ์ พัฒนาภูลิเลศ. (2549). สัมภาษณ์พิเศษ. นิติชนรายวัน วันที่ 19 กันยายน 2549.
- ศรีสมกพ จิตต์กิริมย์ครี. (2549). 32 เดือนแห่งความรุนแรงจังหวัดชายแดนภาคใต้. สืบค้นวันที่ 14 กรกฎาคม 2553, จาก <http://www.deepsouthwatch.org/node/16>.
- ศรีสมกพ จิตต์กิริมย์ครี. (2549). สถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้รอบ 2 ปี (2547-2548). สืบค้นวันที่ 14 กรกฎาคม 2553, จาก <http://www.deepsouthwatch.org/node/16>.
- สุทธิพงศ์ พรหมไพจิตร. (ม.ป.ป.). รายงานการประเมินผลโครงการทักษิณพัฒนา. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- แสงเพชร เรียนเรียง. (2550). ไฟใต้ที่รัฐปิดตา. กรุงเทพฯ: ไฟลิน จำกัด.
- แสงเพชร. (2550). ย้อนรอยประวัติศาสตร์ รัฐปิดตาไฟใต้ที่ยังไม่ดับ. กรุงเทพฯ: ไฟลิน.
- อิสระนิวส์. (2551). ข่าวการวางระเบิดใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. สืบค้นวันที่ 18 สิงหาคม 2551, จาก http://www.isranews.org/cms/index.php?option=com_content&task=view&id